

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 5Sžrk/2/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6018200665
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Elena Berthotyová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:6018200665.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): P. H., rod. H., bytom: C. J. M., O. XXX/XX, XXX XX C., dátum narodenia: XX.XX.XXXX, zastúpený advokátom JUDr. Michalom Roštárom, so sídlom Ľudovíta Štúra 27, 023 54 Turzovka, proti žalovanému: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom: Chlumeckého 2, P.O.BOX 57, 820 12 Bratislava 212, za účasti ďalšieho účastníka: Poľnohospodárske družstvo Ďumbier, so sídlom: Podkoreňová 3, 977 43 Brezno, IČO: 00 189 103, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.: VoÚ 90/217/S1-1 z 30. augusta 2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/139/2018 - 98 zo dňa 21. novembra 2019, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Účastníkom kasačného konania sa právo na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Okresný úrad Brezno, katastrálny odbor (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) rozhodnutím č. V-498/2017 zo dňa 30.03.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vydaným podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“) zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy zo dňa 23. januára 2017 v prospech žalobcu v spoluvlastníckom podiele 1/6, k nehnuteľnostiam v katastrálnom území W. na LV č. XXXXX, a to pozemkom evidovaným ako parcely KN-E č. XXXXX/X orná pôda o výmere 695 m², KN-E č. XXXXX/X trvalé trávne porasty o výmere 2 623 m², KN-E č. XXXXX trvalé trávne porasty o výmere 2 098 m², KN-E č. XXXXX trvalé trávne porasty o výmere 1 498 m² (ďalej len „kúpna zmluva“). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že kúpna zmluva odporuje zákonu, pretože dochádza k drobeniu dotknutých pozemkov, a teda k porušeniu § 21 ods. 1, § 23 ods. 1 a § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení účinnom v čase uzavretia kúpnej zmluvy (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“). Pre uvedené neboli splnené podmienky pre vydanie rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva.
2. Žalovaný rozhodnutím č. VoÚ 90/2017/S1-1 z 30.08.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Podľa odôvodnenia bola predmetom prevodu len jedna polovica spoluvlastníckeho podielu predávajúceho (ďalšieho účastníka konania) v rozsahu 2/6, t. j. len spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/6, čím síce došlo k zvýšeniu podielu kupujúceho (žalobcu) na predmetných nehnuteľnostiach z 1/3 na 3/6, pretože kúpnu zmluvu žalobca uzatváral ako ich podielový spoluvlastník v podiele 1/3. Súčasne však nezamietol celý spoluvlastnícky podiel predávajúceho tak, ako predpokladá ustanovenie § 24 ods. 1 zákon č. 180/1995 Z. z. Vo

vlastníctve predávajúceho naďalej zostal spoluvlastnícky podiel k predmetným pozemkom v podiele 1/6, čím dochádza k drobeniu pozemkov, pretože k existujúcim poľnohospodárskym pozemkom mimo zastavaného územia obce nemôžu na základe právneho úkonu vzniknúť spoluvlastnícke podiely, ktorých výmera je menšia ako 2 000 m², ako tomu bolo v preskúmvanej veci. Zákon pripúšťa z tejto zásady výnimku v prípade, že vlastníctvo prevádzaného podielu zanikne, čo v prípade predmetnej kúpnej zmluvy splnené nebolo, pretože predmetom prevodu vlastníckeho práva na jej základe bola len časť spoluvlastníckeho podielu predávajúceho. Zdôraznil, že prevod časti spoluvlastníckeho podielu by bol možný len v tom prípade, ak by výmera zostávajúceho podielu predávajúceho bola vyššia ako 2 000 m². Uvedeným výkladom vyššie označených zákonných ustanovení zodpovedal žalovaný odvoláciu námietku žalobcu, týkajúcu sa nesprávneho gramatického a logického výkladu § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z.

II.

Konanie na krajskom súde

3. Žalobca podal proti preskúmvanému rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu, ktorou sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie. Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 24S/139/2018 - 98 zo dňa 21.11.2019, ktorým správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol podľa § 190 SSP. Krajský súd rozsudok odôvodnil nasledovne:

- zákon č. 180/1995 Z. z. v § 21 ods. 1 deklaruje záujem zamedziť drobeniu poľnohospodárskych a lesných pozemkov, i keď tento záujem nie je výslovne expressis verbis deklarovaný ako verejný záujem, ale možno ho odvodiť z cieľov a celkového zmyslu a podstaty citovaného zákona. Jednotlivé opatrenia proti drobeniu pozemkov vymedzených v § 21 ods. 1 citovaného zákona sú upravené v § 22, § 23 a § 24 cit. zákona. Skutková situácia v preskúmvanej veci zodpovedá § 24 ods. 1 v spojení s § 23 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z.,
- ustanovenie § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. jednoznačne upravuje, že vlastníctvo prevádzaného podielu musí zaniknúť, aby bolo možné výnimku zo zákazu drobenia pozemkov uplatniť. Tvrdenie žalobcu, že „zanik vlastníctva prevádzaného podielu“ sa vzťahuje aj na zánik vlastníctva časti prevádzaného podielu nezodpovedá zákonnému textu a ani účelu zákona č. 180/1995 Z. z. Pre úplnosť svojej právnej argumentácie správny súd uviedol, že zákonný text „podiel na pozemku spoluvlastníka sa zvyšuje iným podielom alebo časťou podielu na tom istom pozemku“ zodpovedá takej skutkovej situácii, keď spoluvlastník existujúcich pozemkov prevádza na iných, už existujúcich spoluvlastníkov toho istého pozemku, svoj spoluvlastnícky podiel na základe uzavretých právnych úkonov po častiach tak, že ho v konečnom dôsledku prevedie celý, a teda dôjde k zániku celého jeho spoluvlastníckeho podielu,
- právne posúdenie veci nemohol žalobca ovplyvniť ani tvrdením, že uzavretím predmetnej kúpnej zmluvy malo dôjsť k naplneniu uplatnenia jeho predkupného práva na spoluvlastnícke podiely pôvodných spoluvlastníkov, ktorí v rozpore s jeho predkupným právom svoje spoluvlastnícke podiely previedli na predávajúceho označeného v predmetnej kúpnej zmluve, t. j. ďalšieho účastníka, z toho dôvodu, že motivácia k uzavretiu predmetnej kúpnej zmluvy nie je právne významná,
- rozhodnutie žalovaného nebolo založené na tom, že došlo k drobeniu spoluvlastníckeho podielu medzi viacerých nových spoluvlastníkov, ale na tom, že napriek zvýšeniu spoluvlastníckeho podielu žalobcu nedošlo k zániku spoluvlastníckeho podielu predávajúceho, ktorý nedosahoval výmeru 2 000 m² v celosti,
- rozhodnutie žalovaného netrpí vadou nepreskúmateľnosti tak, ako namietal žalobca.

III.

Konanie na kasačnom súde

4. Žalobca (sťažovateľ) podal proti rozsudku v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu, že mu krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. a g) SSP.

5. Kasačnú sťažnosť odôvodnil nasledovne:

- trval na svojich námietkach ohľadom nesprávneho právneho posúdenia § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. žalovaným, ako aj následne krajským súdom,
- stupeň rozdrobenosti vlastníckeho práva k predmetným pozemkom nebadateľný. Stav podielového spoluvlastníctva v predmetnej veci by bol aj v prípade povolenia vkladu administratívnym orgánom z pohľadu zákonodarcu žiaduci, nakoľko by na jednej strane došlo k navýšeniu spoluvlastníckeho podielu žalobcu ako existujúceho podielového spoluvlastníka a na strane druhej k zníženiu spoluvlastníckeho podielu ďalšieho účastníka konania,

- výklad § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z., ktorý poskytol krajský súd by v praxi spôsobil možnosť prevodu časti spoluvlastníckeho podielu len za podmienky zániku iných existujúcich spoluvlastníckych podielov, čo by však spôsobovalo účinky nielen smerom k zákazu ďalšieho drobenia, ale aj k sčefovaniu spoluvlastníckych podielov, v dôsledku čoho žalobca hodnotil takýto výklad krajského súdu ako rozporný s gramatickým a logickým výkladom predmetného ustanovenia a tiež rozporný s účelom zákona a záujmom zákonodarcu na ďalšom drobení, keď ide nad rámec zákonnej úpravy,

- pokiaľ zákonodarca predpokladá navýšenie podielu spoluvlastníka len časťou podielu (predávajúceho), možno logicky uvažovať o tom, že ak má dôjsť k zániku vlastníctva k prevádzanému podielu, tak za takýto prevádzaný podiel v zmysle logického výkladu je nutné považovať práve prevádzanú časť spoluvlastníckeho podielu predávajúceho

- krajský súd šiel v rámci svojho právneho posúdenia predmetnej veci nad rámec zákonného ustanovenia ako i nad rámec záujmu zákonodarcu na zákaze drobenia pozemkov, nakoľko uplatňuje výklad, v dôsledku ktorého by v praxi pod ťarchou takto uplatňovaného právneho názoru dochádzalo k sčefovaniu spoluvlastníckych podielov na úkor zániku iných spoluvlastníckych podielov v tom istom pozemku a nie primárne len k zamedzeniu drobenia.

6. Pre vyššie uvedené dôvody sťažovateľ navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť podľa § 462 ods. 1 SSP alebo ho zmeniť tak, že zruší preskúmané rozhodnutie žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 2 SSP.

7. Žalovaný vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zopakoval svoju argumentáciu obsiahnutú v preskúmanom rozhodnutí. Zároveň uviedol, že považuje napadnutý rozsudok správneho súdu za vecne správny a zákonný a navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

8. Ďalší účastník konania vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že sa stotožňuje s rozhodnutiami žalovaného, ako aj krajského súdu, a navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

9. Vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalovaného žalobca zopakoval svoje argumenty použité v predošlom konaní, ako aj kasačnej sťažnosti.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v postavení kasačného súdu (ďalej aj kasačný súd) preskúmal vyššie uvedený rozsudok správneho súdu v rozsahu podanej kasačnej sťažnosti. Jeho pôsobnosť pre toto konanie a rozhodnutie je daná v § 11 písm. h) SSP a § 101e ods. 2 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov v účinnom znení (ďalej len „zákon o súdoch“).

11. Kasačný súd s ohľadom na § 455 SSP nepovažoval za potrebné nariadiť vo veci pojednávanie a rozhodol o kasačnej sťažnosti bez jeho nariadenia. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26. októbra 2022 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

12. So zreteľom na § 439 ods. 1, § 442 ods. 1, § 443 ods. 2 SSP kasačný súd skonštatoval, že podaná kasačná sťažnosť smeruje proti rozsudku, voči ktorému je prípustná, bola podaná včas a oprávnenou osobou.

13. Kasačný súd následne preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu a v medziach kasačnej sťažnosti aj rozhodnutia správnych orgánov a vyhodnotil kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú. Bližšie tieto závery odôvodňuje v nasledovnom texte.

V.

Vybrané ustanovenia, z ktorých kasačný súd vychádzal

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. v záujme zamedzenia drobenia poľnohospodárskych pozemkov, lesných pozemkov a v záujme ochrany viníc nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce možno pri prechode alebo prevode vlastníctva k nim postupovať len podľa tohto zákona.

Podľa § 23 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, nemôže na základe právneho úkonu alebo rozhodnutia súdu o vyporiadaní spoluvlastníctva alebo rozhodnutia o dedičstve vzniknúť rozdelením jestvujúcich pozemkov uvedených v § 21 ods. 1 pozemok menší ako 2 000 m², ak ide o poľnohospodársky pozemok, alebo pozemok menší ako 5 000 m², ak ide o lesný pozemok.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. ak majú na základe právneho úkonu alebo rozhodnutia súdu o vyporiadaní spoluvlastníctva alebo rozhodnutia o dedičstve vzniknúť k jestvujúcim pozemkom uvedeným v § 21 ods. 1 spoluvlastnícke podiely, platia podmienky uvedené v § 22 a 23. To neplatí, ak sa podiel na pozemku spoluvlastníka zvyšuje iným podielom alebo časťou podielu na tom istom pozemku a vlastníctvo prevádzaného podielu alebo podielu, ktorý bol predmetom prechodu vlastníckeho práva zanikne.

VI.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

14. Podstatnou právnou otázkou, ktorá vyvstáva v tomto konaní je výklad ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. Správny súd predostrel výklad právnej normy obsiahnutej v tomto ustanovení, ktorý v princípe spočíva v tom, že nie je možné previesť vlastnícke právo k časti spoluvlastníckeho podielu k poľnohospodárskemu pozemku, pokiaľ by v dôsledku tohto prevodu zostal spoluvlastníkovi (ktorého spoluvlastnícky podiel sa zníži) podiel nedosahujúci výmeru 2 000 m². V takom prípade by totiž bolo následkom drobenie pozemkov, ktoré je práve v rozpore s účelom prijatia takejto právnej úpravy. Výnimka nastáva len za situácie, kedy vlastníctvo k poľnohospodárskemu pozemku zaniká v celku, čiže v prípade, kedy zanikne celý spoluvlastnícky podiel prevodcu. Správny súd vychádzal z účelu prijatia právnej úpravy obsiahnutej v dotknutom právnom predpise, ktorým má byť zamedzenie drobenia pozemkov. S týmto výkladom ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. sa kasačný súd v plnom rozsahu stotožňuje.

15. Účelom prijatia právnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach § 21 až § 24 zákona č. 180/1995 Z. z. bolo zamedzenie drobenia poľnohospodárskych a lesných pozemkov nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce, pričom kasačný súd vychádza z dôvodovej správy k zákonu č. 180/1995 Z. z.

16. Jedným z nástrojov na realizáciu účelu predmetného zákona je ustanovenie najmenších výmer, do ktorých je možné poľnohospodárske alebo lesné pozemky drobiť, pričom sa vzhľadom na doterajšie skúsenosti i pružnosti funkčného obhospodarovania diferencuje medzi najmenšou prípustnou výmerou poľnohospodárskych a lesných pozemkov. V dôsledku prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva k poľnohospodárskemu pozemku tak nemôže vzniknúť pozemok, ktorý bude mať menšiu výmeru než 2 000 m². Uvedené sa vzťahuje aj na prechod a prevod vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom na poľnohospodárskych pozemkoch, pre ktoré rovnako platia podmienky uvedené v § 22 a § 23 zákona č. 180/1995 Z. z.

17. Ustanovenie § 24 ods. 1 druhá veta zákona č. 180/1995 Z. z. však zavádza výnimku, v zmysle ktorej je možné medzi spoluvlastníkmi daného pozemku prevádzať spoluvlastnícke podiely aj v prípade, že by vznikol pozemok (resp. podiel k nemu) menší než je ustanovená výmera 2 000 m², avšak za podmienky, kedy vlastníctvo k prevádzanému podielu alebo podielu, ktorý bol predmetom prechodu vlastníckeho práva zanikne.

18. Z uvedeného účelu a v súlade so zásadami logického myslenia je tak nutné usudzovať, že pokiaľ bolo cieľom zákonodarcu danými obmedzeniami eliminovať rozdrobenosť poľnohospodárskych pozemkov, tak potom nie je možné pripustiť iný záver než ten, že v zmysle regulatívu nastoleného znením § 24 ods. 1 druhá veta zákona č. 180/1995 Z. z. spoluvlastnícky podiel prevodcu musí zaniknúť (respektíve prejsť na iného spoluvlastníka) ako celok, v dôsledku čoho sa vlastníctvo k dotknutému poľnohospodárskemu pozemku nebude ďalej drobiť, ale práve naopak sa scelí v dôsledku zmenšenia počtu spoluvlastníkov, čo je rovnako naplnením cieľa zákonodarcu.

19. Na druhú stranu sťažovateľ argumentoval, že pre možnosť uplatnenia výnimky ustanovenej v § 24 ods. 1 druhá veta zákona č. 180/1995 Z. z. je postačujúce, aby zaniklo vlastnícke právo prevodcu v rozsahu prevádzanej časti spoluvlastníckeho podielu, pretože týmto spôsobom dochádza len k zvýšeniu podielového vyjadrenia vlastníctva k pozemku a nedochádza k navýšeniu počtu spoluvlastníkov a ani k extrémnym zlomkovým vyjadreniam spoluvlastníckych podielov, keďže sa v danej veci jednalo o prevod spoluvlastníckemu podielu zodpovedajúci 1/6.

20. Kasačný súd sa s takouto argumentáciou sťažovateľa nestotožňuje, keďže k drobeniu týmto spôsobom dôjde už jednoducho z dôvodu zmenšenia existujúceho spoluvlastníckeho podielu, ktorý by po rozdelení nedosahoval požadovaný rozsah výmery 2 000 m² a preto by sa v takom prípade jednalo len o ďalšie drobenie pozemku. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že sa v tomto konkrétnom prípade nejedná o extrémne zlomkové vyjadrenie spoluvlastníckeho podielu. Práve naopak, ak by bol prípustný výklad poskytnutý sťažovateľom, tak by nič nebránilo drobeniu poľnohospodárskych pozemkov medzi spoluvlastníkmi na nezmyselne malé spoluvlastnícke podiely, čo je celkom zrejmé v rozpore s účelom zákona č. 180/1995 Z. z.

21. Argument sťažovateľa, že výklad dotknutého ustanovenia poskytnutý správnym súdom nesleduje účel zamedzenia drobenia pozemkov, ale účel ich sceľovania tiež neobstoí. Práve sceľovanie spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom je z logického hľadiska stavom, ktorý je nielenže v zmysle zákona č. 180/1995 Z. z. žiaduci, pretože ním nie je len udržiavaný status quo daný aktuálnou rozdrobenosťou pozemkov, ale je práve opakom ich ďalšieho nežiaduceho drobenia.

VII.

Závěrečné zhodnotenie a odôvodnenie rozsudku v časti trov

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody kasačný súd považuje kasačnú sťažnosť za nedôvodnú a preto ju zamietol v zmysle § 461 SSP.

Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

Podľa § 168 SSP žalovanému prizná správny súd podľa pomeru jeho úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania iba, ak to možno spravodlivo požadovať. Orgánu štátnej správy však náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne.

Podľa § 169 SSP ďalší účastník, osoba zúčastnená na konaní a zainteresovaná verejnosť pri zúčastnení sa na konaní podľa § 42 ods. 1 písm. d) majú voči účastníkovi konania, ktorý nebol v konaní úspešný, právo na náhradu iba tých trov, ktoré im vznikli v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú im správny súd uložil. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa im môže správny súd na návrh priznať právo na náhradu ďalších trov konania.

23. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému náhradu trov konania nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 168 SSP). Ďalšiemu účastníkovi konania kasačný súd náhradu trov kasačného konania podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 169 SSP nepriznal, nakoľko mu v kasačnom konaní nebola uložená povinnosť, s plnením ktorej by mu trovy kasačného konania vznikli a nevzhliadol dôvody osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady trov konania.

24. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyseľne (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.